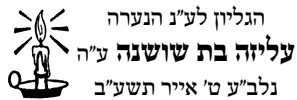

דבר תורה לשלחן שבת

מתורת הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א
רבה של תל ציון, ראש ישיבת פלא יועץ

הגליון לע"ב הנערה

עליזה בת שושנה ע"ה

גלב"ע ט' אייר תשע"ב

פלא יועץ

ברכות

- ידוע מאמר רז"ל (ברכות לה.) על הנהגה מן העולם הזה בלא ברכה כי גדול ענשו. והן בעון פשתה המספחת ברבים מעמי הארץ, שאוכלים ושותים בלא ברכה. יש מחמת חסרון ידיעה, שאין יודעים שצריך לברך על דבר שנהנה, ויש שאין יודעים אופן ומטבע הברכה, ויש מחמת חסרון זריזות. ולבבות יכאבו מראות ברע כשהולכים לבקר בשמחות וגיל, והבית מלא, ומכבדים אותם במתיקה ומשקה וכדומה, ויש כמה וכמה שנותנים המתיקה והמשקה לפיהם בלא ברכה.

והירא את דבר ה' לבבו יכאב על העבירה, וגם שאינו יכול למחות, כי הוא בוש לומר לו למה תאכל בלא ברכה, והן בעון נכשלנו ברעת מי שאינו מוחה על דבר כבוד שמו כי רבה. וכבר הוא מברך בקול רם כדי שישמעו כלם וידעו שצריך לברך, אבל אין שמים על לב, כאלו לא ניתנה מצות הברכה אלא לחכמים ולחסידים. וראוי לדרוש להם, אולי יתנו לב לשוב, שידעו שאין לך דבר בעולם שנהנה ממנו שלא יהא צריך ברכה.

וכבר אמרו רז"ל "כל הנהגה מן העולם הזה בלא ברכה, מעל. מאי תקנתיה ילך אצל חכם וילמדנו". וזה כלל גדול מי שרוצה להיות עובד אלקים כאשר יאות לנו על היותנו יהודים מאמינים בני מאמינים בתורה ובכל דברי חכמים ובשכר ועונש, ראוי שלא יבוש ולא יכלם מלילך אצל חכם וילמדנו, ויכתוב לו בכתב יושר מטבע ברכות ושאר דברים הנצרכים, ויורנו בדרך אמת וינחנו בדרך טובים. ובאמת אמרו 'הולך את חכמים יחכם'

(רבנו אליעזר פאפו

ספר "פלא יועץ" ערך 'ברכות')

חידושי תורה כהקרבת קרבן

בפרקי אבות הנקראים בשבתות אלו שבין פסח לעצרת (פ"ד מ"ה) אמרו: אל תעשם עטרה להתגדל בהם. ולמעלה בפרק א (משנה יג) אמרו: נגד שמא אבד שמא. וכתב ע"ז הגאון חתם סופר בתשובותיו (חא"ח רס"י רח): כל המחבר ספר ומתערב במחשבתו לגדל שמו רבצה בו האלה האמורה במילי דאבות (פ"א מ"ג) נגד שמא אבד שמא" ע"ש.

ועל פי דבריו אפשר לבאר מאמר חז"ל, אודות מעלת כתיבת חידושי תורה.

דהנה ידוע ומפורסם אשר כתב גאון עוזנו מרן החיד"א בספרו ברית עולם על ספר חסידים (סימן תקל). ואלו דברות קדשו: "בהקדמת ספר החשוב לב אריה כתב בשם רז"ל בזמן שבית המקדש קיים כשאדם מקריב קרבן מתכפר לו, וכשאדם כותב בספר מה שלומד איזה חידוש, הכתיבה זו היא עולה לו במקום קרבן, ובזה פירש הרב הנז' (תהלים מ) זבח ומנחה לא חפצת וגו' עולה וחטאה לא שאלת אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי, שיעלה במקום קרבן". ע"כ. וע"ש בשומר הברית מה שפירש החיד"א עצמו בזה.

ובאמת שיש לדעת ולהבין בעזרת ה' על מה ולמה מעלה הקב"ה עליו כאילו "הקריב קרבן", ובדרך חידוד י"ל דזה מחמת הענוה שבו. ויתבאר על פי דברי החתם סופר הנזכרים. כי לפי דברי קדשו מי שמחבר ספר מוכרח להיות עם ענוה, כדי שלא יהא בכלל הקללה הנזכרת. והלא אמרו חז"ל (סוטה ה:): אמר ריב"ל בא וראה כמה גדולים נמוכי הרוח לפני הקב"ה, שבשעה שבית המקדש קיים אדם מקריב עולה שחר עולה בידו וכו', אבל מי שדעתו שפלה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם. אשר על כן נחשב לכותב חידושים בספר כאילו הקריב קרבן כפרה. כי בספר ניכר הענוה.

אך יש לפרש באופן אחר בס"ד, כי הנה לימוד התורה עולה במקום קרבן, וכמ"ש (מנחות קי.) כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה וכו'. והנה הן אמת שהלימוד בפה חשיב כחו כקרבן אך כשמשתף גם את "ידיו" הרי פועל כפועל הקרבן הנעשה בידים וזהו השלימות, וכמ"ש מהרש"א (ב"ב י:): "כי עיקר הלימוד ושנעשה בו רושם הוא הלימוד הבא מכתובת יד אשר על כן נקראו החכמים סופרים" ע"ש. ובזה פירש (שם) מאמרם אשרי מי שבא לכאן ותלמודו "בידו" [מיהו לכאורה סתראי נינהו דברותיו ממה שכתב הוא גופיה בברכות (יז) ד"ה לברך ע"ש]. ולכן הוי כקרבן.

והנה מתנאי הקרבן הוא ה"תשובה" דאל"כ זבח רשעים תועבה (ע' ברכות כג.) ונודע כי תיקון המחשבה הוא ע"י חידושי תורה כי מייגע עתה מוחו בקדושה להוליד חידושים ותהא לו תשובת המשקל הרי דהיגיעה הוא ה"תשובה" ואח"כ "הקרבן", היינו הכתיבה וא"כ דומה החידוש והכתיבה לתשובה ולקרבן. ה' יעזרנו ויזכנו לעשות רצונו כרצונו. אכ"ר.

שבת שלום ומבורך!

שואל ומשיב

נערך על פי תשובות שהשיב מורנו הרב שליט"א בכתב ובעל פה.
כאן הובאו המסקנות בקצרה, ועוד חזון למועד אי"ה

הליכה מרובה בשבת

שאלה: שליחי ציבור וקוראים בתורה, אשר מטריחים עצמם בכל שבת לילך למרחק כדי להגיע ליעדם לבית הכנסת שמתחזנים וקוראים שמה, האם אין בזה "טירחא דשבתא".

תשובה: באמת נראה, שאם יש לו צער, אין לו לעשות כן. איברא כי מאחר שמתן שכרה בצדה, שפיר דמי. וכמ"ש מרן (רס"י שא) בענין בחורים המתענגים בקפיצתם וכו' דמותר. וכעין גם מה דקיי"ל דמי שעונג לו להתענות (צום) בשבת, מותר כי זהו ענוגו. (עיין סימן רפח ס"ב). וה"נ דכוותא. ומה גם, שיש לו "שכר פסיעות" אשר רבותינו (סוטה כב ע"א) השבח השביחו זאת. ולכן, הגם שיש טירחא, שפיר דמי. וכעין הא דסבר ר' יהודה (מו"ק דף ט:): ד"אע"פ שמיצר עכשיו שמח הוא לאחר זמן". וה"נ אחר שחזור לביתו בשבת ונח, שמח בו בשבת עצמו. וכ"ש אם מזכה את הרבים באמירת "דברי תורה" אפילו מעט, כי אז זכותו גדולה. ומחלקו - יהא חלקו.

שאלות ניתן להפנות לת.ד. 57124 ירושלים, או בפקס: 02-9709118,
או דרך מערכת הגליון בדוא"ל: dvartora1@gmail.com

אבן יקרה

רבי ישראל סלנטר הגיע פעם אחת לביקור בוורשה. השמועה על בואו של האורח הגדול התפרסמה במהירות, ורבים באו לבית הכנסת, שבו עמד רבי ישראל להתפלל מנחה, כדי לראותו בשעת תפילתו.

עקבו הנוכחים אחר רבי ישראל, והתאכזבו מאוד לגלות כי הוא מקצר בתפילתו כאחד מפשוטי העם, ואינו מאריך בתפילה כפי שציפו.

כשסיים את התפילה, שאלוהו כמה ממכריו מדוע מיהר בתפילתו ולא האריך בה כמנהגו. אמר להם: "ראיתי כי בגללי בטלים יהודים רבים ממלאכתם. החייט עוזב את מחטו, הסנדלר את מרצעו, הנפח את מופחו, נטשו האנשים את עבודתם ובאו לראותני. נמצא שאם אאריך בתפילתי אגרום הפסד ממון לישראל..."

ביאור מקיף

על תפילת העמידה
עם 613 הערות והארות
נפלאות

להזמנות: 077-545-6041

פתח
שערי
שמים

הסידור
שיאיר לך
את התפילה

נצור לשונך

מתוך הספר "חפץ חיים"

א. אסור לספר לשון הרע על חבריך, אף שהוא אמת, אפלו בפני יחיד. וכל שכן בפני רבים. וכל שיתרבו השומעים, יתרבה עוון המספר, מפני שחבירו מתגנה יותר על ידי זה, שנתפרסם גנותו בפני כמה אנשים, גם שעל ידי זה מכשיל כמה אנשים באיסור שמיעת לשון הרע.

ב. ומה שנמצא היתר בדברי חז"ל לומר בפני שלשה, היינו בדבר שאיננו גנאי גמור והדיבור שלו יש לו שני פנים. וענין כזה ידוע שתלוי לפי הדיבור, שאומר אותו המספר בעת ספורו, בזה התירוהו חז"ל לומר בפני שלשה, ותלוהו כיון שאומר הדברים בפני שלשה, יודע בודאי שיבואו הדברים לאזניו, דחברך תברא אית לה, ועל כן הוא שומר את עצמו בעת אמירה לומר, באפן שלא יהיה מנכר מלשונו לשון גנאי.

ונוצייר דבר אחר, ומוזה נקיש לכל כיוצא בזה. כגון, ששואלין לו, איה נמצא אש? והוא משיב, שם תמצא, שמבשלין תמיד בשר ודגים. דדבר זה תלוי לפי אמירתו בשעת מעשה, אם רוצה, מוציא זה בלשון שאין בו גנאי לחברו, דבאמת לפעמים אין בו עולה, כגון, שיש לו בני בית הרבה, ועזרו הקב"ה שיש לו הון רב, או שמחזיק אכסניא של אורחים וכדומה, והוא שואלו, איה נמצא אש? והוא משיב לו, לא תמצא עתה אש, כי אם בבית פלוני שמבשלין תמיד וכונתו כנ"ל, וכל כי האי גונא בעניני אבק לשון הרע, תלוי באופן אמירת המספר בעת דיבורו. אבל אם מוציא אותו בקולו ובתנועותיו, דמינכר שכונתו, שהוא מרבה בסעדת מרעות תמיד, אף שדבר זה איננו גנאי גמור, אפלו הכי קראוהו חז"ל אבק לשון הרע, ואסור לומר אפלו בפני שלשה.

המדורר להצלחת א. ש. ב. ת.